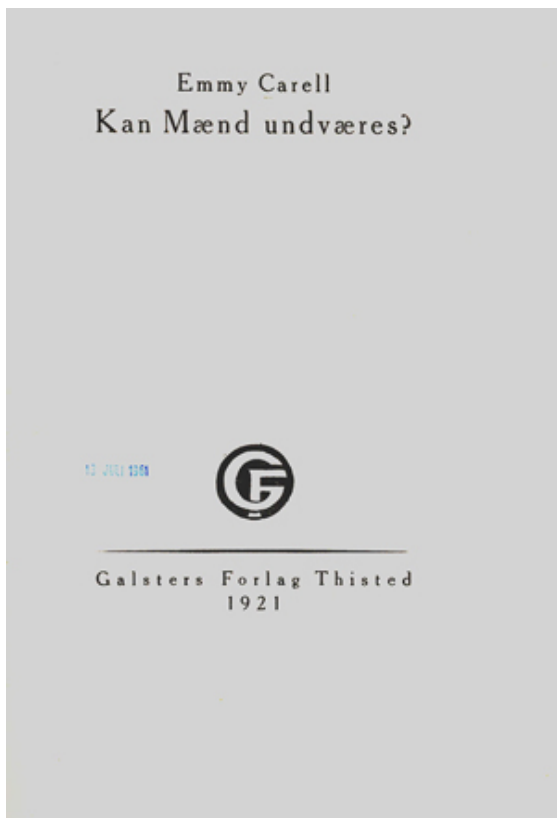

Fugle omkring Fyret

En januardag i 1922 mødte civilklædt politi op hos Johan Georg Galster. Anledningen var romanen "*Kan Mænd undværes?*" af Emmy Carell. På Galsters Forlag blev der beslaglagt 3400 eksemplarer. Samme dag var politiet på besøg hos boghandlere landet over, og flere bøger kom i dets varetægt. Romanen var blevet, hvad man også dengang kaldte "bestseller". På kort tid var bogen udkommet i fem oplag. Det eksemplar, som findes på Lokalhistorisk Arkiv for Thisted Kommune, er fra fjerde oplag. Indholdet var ikke alene erotisk – bogen skildrede kærlighedsforhold mellem kvinder. Så tiden taget i betragtning måtte Thisted-forlæggeren vække både opsigt og forargelse. Der var en grænse – selv om man talte om de "brølende 20'ere".

Svenske Fru Maja - danske Fru Esther

"Stockholmernes Kælebarn, den smukke blonde Fru Maja, var kommet til København for at filme Sommeren igennem hos et større svensk Filmselskab.

Langt ude på Frederiksberg lejede hun en Del af Lejligheden hos en svensk Kapelmesters fraskilte Frue, da denne netop var rejst til Nordsverig for at tilbringe det meste af Sommeren dér.

Den smukke Fru Maja kedede sig. Hun kendte næsten ingen i København ..."

Sådan indledes den erotiske roman "*Kan mænd undværes?*" – den første danske bog om lesbisk kærlighed – som Thisted-sagføreren og forlæggeren Johan Georg Galster udgav i 1922. Bogen vakte opsigt og fik mange læsere, også hos politiet, som kom på uanmeldt besøg og beslaglagde, hvad man kunne finde af det femte oplag. Galster har på anden vis sat sig spor i litteraturen, idet han – ganske vist aldeles ufrivilligt – kom til at lægge krop til en person i romanen *Fugle omkring Fyret*, som Jacob Paludan kom til Thy for at skrive to år senere. I et vist samarbejde med thistedboen Eric Eberlin.

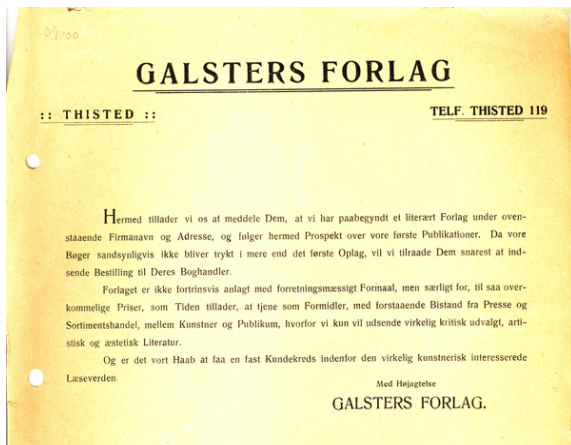
Temaet i "*Kan Mænd undværes?*" dukker op få sider inde i romanen, hvor der står om den ene af hovedpersonerne, Fru Maja, at hun "tilhørte den farlige Type af Kvinder, som gør Indtryk hos begge Køn":

"For en kort Tid havde hun prøvet Ægteskabet, havde høstet brutalitet for sin Ungdoms rene, ærlige Følelser. Ægteskabet blev brudt, da hun fødte sin Søn. Fra den Dag eksisterede Mænd ikke mere for Fru Majas Hjerter ..."

Nu introduceres romanens anden hovedperson, Esther. Og den svenske skønhed fordrejer hovedet på denne Esther, der i øvrigt er gift, men den franske mand er meget belejligt på rekreation i hjemlandet efter et ophold i tysk krigsfangenskab:

"Fru Esther bevarede sin ydre Ro, men over for sig selv maatte hun indrømme én eneste Ting: Fru Maja var Dejlig".

Esther stritter imod, hendes sind er splittet i modstridende følelser:

Et lille forlag i provinsen byder sig til i 1920. I løbet af få år udsendes flere bøger – blandt forfatterne er "navne" som William Waagner og Bertel Budtz Müller. Forlæggeren har selv et par digtsamlinger på programmet og et citat fra en anmeldelse. Digtene "er helt udmærkede og giver et godt, troværdigt artistisk Udtryk for den lille Bys Stemning og Luft ..." Men det var romanen om den lesbiske kærlighed, der vakte mest opsigt - og var det største salg i.

[Klik på illustrationen for at forstørre!](#)

"Det var, som aabnede der sig en ny Verden for hende, en Verden i Sollys og Harmoni, men pludselig kom den gamle knugende Angst igen. Maja var jo en Kvinde".

Hun giver imidlertid efter for forelskelsen i den skønne Maja, og i det følgende skildres i brevform deres korte, men intense kærlighedsforhold:

"Kæreste lille Maja!

Tak for den bedaarende Nat, jeg tilbragte hos Dig!

Saa fik Du mig altsaa i "Dit Garn", Du lille bedaarende Vampyr.

Aldrig havde jeg troet, at Elskov mellem Kvinder kunde værre saa vidunderlig og eje saadan Charme.

Aa, Maja, hvor var du Dejlig!".

Men det erotiske eventyr får en ende. Esther vender tilbage til sin ægtemand, og i slutningen af romanen må hun erkende, at hendes forhold til Maja ikke byggede på nogen sand forelskelse, men blot betagelse.

Morten Kyndby Holm gennemgik 1997 i en artikel i Thisted Dagblad affæren med "skandalebogen fra Thisted", som det hed i de landsdækkende aviser i 1922. Han mener, at det står hen i det uvisse, hvad der får en sagfører i Thisted – en overretssagfører! - til at interessere sig for så kontroversielt emne som lesbisk kærlighed. Hensigten har tilsyneladende ikke været at agitere for nogen form for liberalisering i forhold til homoseksualitet. Tværtimod skulle bogen snarere tjene til skræk og advarsel. Det var i hvert fald, hvad Galster skrev i et læserbrev i den lokale avis – dén januardag i 1922 han fik besøg af politiet.

Ifølge de foreliggende kilder var det Galster, der gav romanen titlen "*Kan Mænd undværes?*", og hans svar var – tilsyneladende – et klart og rungende "Nej!". Lesbisk kærlighed var ikke lige sagen i 1922. Heller ikke for den kombinerede Thisted-sagfører og -forlægger. På den anden side – hvad galt skulle der være i at udgive en bog om emnet?! Her var han i hvert fald forud for sin tid.

"Bandlysningen af "*Kan Mænd undværes?*" stod ved magt indtil forbuddet mod pornografiske tekster blev ophævet i 1967. Så selv om der skulle gå næsten et halvt århundrede, fik Galster trods alt ret, når han i sit forsvar for bogen skriver, at "selv hvad domstolene siger i det Herrens år 1922 kan jo være forgængeligt", konstaterer Morten Kyndby Holm i disse underholdende scener af

lokalhistorien.